

Obsah

Kapitola I.

PRÁVO A PRÁVNÍ VĚDY	3
1. Mnohovýznamovost pojmu „právo“	3
2. Antropologické základy práva	5
2.1 CESTA K ONTOLOGII PRÁVA	5
2.2 ČLOVĚK JAKO JEDNAJÍCÍ BYTOST. POJEM JEDNÁNÍ	6
2.3 NEPŘÍMÉ CESTY JEDNÁNÍ	14
2.4 ČLOVĚK JAKO SPOLEČENSKÝ TVOR - SPOLEČNOST A INSTITUCE	15
3. Charakteristika právního řádu	20
3.1 ZÁKLADNÍ ÚKOLY PRÁVNÍ REGULACE	23
3.2 PRÁVNÍ IDEJE JAKO OBECNÉ CÍLE PRÁVA	24
4. Právo a stát	25
5. Dvojitý pohled na právo	29
6. Podstata a dělení právních věd	31
6.1 OBECNÉ PRAVOVĚDNÉ DISCIPLÍNY	32
6.2 DOGMATICKÉ PRÁVNÍ VĚDY	33

Kapitola II.

JAZYKOVĚ TEORETICKÉ A LOGICKÉ ZÁKLADY JURISPRUDENCE	35
1. Právo, jazyk a komunikace	35
2. Jazykově teoretické základy jurisprudence	36
2.1 VRSTVY OBECNÉ TEORIE JAZYKA	36
2.2 TYPY JAZYKŮ	37
2.3 TEORIE JAZYKOVÝCH AKTŮ	38
2.4 KATEGORIE VĚT	39
2.5 SROVNÁNÍ NORMATIVNÍ VĚTY A VĚTY OZNAMOVACÍ	41
2.6 POJMOVÉ ANALÝZY A NOETICKY DIFERENCIOVANÁ SÉMANTIKA	43
3. Základy logiky norem	43
3.1 CHARAKTERISTIKA LOGIKY NOREM	45
3.2 STRUKTURA NORMATIVNÍ VĚTY	47
3.3 INDIVIDUÁLNÍ A OBECNÉ NORMATIVNÍ VĚTY	49
3.4 ZMOCŇOVACÍ PRAVIDLA	50
3.5 LOGICKÁ NESLUČITELNOST V LOGICE NOREM	51
3.6 SYSTÉM NOREM	52
3.7 NORMATIVNĚ-LOGICKÉ DŮSLEDKY	54

Kapitola III.

PODSTATA PRÁVA:

PŘIROZENÉ PRÁVO NEBO PRÁVNÍ POZITIVISMUS?

IDEA A PROGRAM INSTITUCIONALISTICKÉHO PRÁVNÍHO POZITIVISMU

1. Názorový spor o existenci přirozeného práva. Existuje praktické poznání?	57
1.1 TYPY PŘIROZENOPRÁVNÍCH UČENÍ	58
1.2 TYPY POZITIVNĚPRÁVNÍCH UČENÍ	59
1.3 POKUS O ŘEŠENÍ NÁZOROVÉHO SPORU	60
1.4 PŘIROZENÉ PRÁVO A SPOLEČENSKÁ MORÁLKA	61
2. Institucionalistický právní pozitivismus	62
2.1 ZÁSADY INSTITUCIONALISTICKÉHO PRÁVNÍHO POZITIVISMU	64
3. Právo a jiné normativní systémy	67
3.1 PRÁVO A MORÁLKA	68

Kapitola IV.

VÝSTAVBA A ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ PRÁVNÍHO ŘÁDU: PRÁVNÍ NORMA

1. Význam pojmu „strukturní teorie práva“	70
2. Právní norma, právní věta, právní pravidlo	70
3. Typy právních pravidel	73
3.1 PRAVIDLA CHOVÁNÍ	73
3.2 PRAVIDLA UDĚLENÍ TRESTU NEBO ODMĚNY	74
3.3 DELEGACE: PRAVIDLA O TVORBĚ PRÁVA A PRAVIDLA KOMPETENČNÍ	75
3.4 PRAVIDLA KOMPARATIVNÍ	77
3.5 NORMY TELEOLOGICKÉ	78
3.6 PRAVIDLA DISPOZITIVNÍ	79
3.7 PRÁVNÍ PRINCIPY	79
4. Povinnosti a práva	81
5. Zmocnění a proces tvorby práva	82
6. Normativní konstrukce právních organizací a institucí	83

Kapitola V.

VÝSTAVBA A FUNGOVÁNÍ PRÁVNÍHO ŘÁDU: DYNAMIKA A STUPŇOVITOST

1. Právo jako dynamický systém norem	85
2. Dynamika práva jako logické zobrazení právní reality	85
3. Logické důsledky a dynamika práva	86
4. Delegovaná tvorba práva. Recepce právních norem	87
5. Zrušení (derogace) právních norem	88
6. Stupňovitá výstavba právního řádu	91
6.1 TEORETICKÉ ZÁKLADY TEORIE STUPŇOVITÉ VÝSTAVBY	92
6.2 SYSTÉM NORMOTVŮRČŮ	92
6.3 STUPŇOVITOST PRÁVNÍCH NOREM	94
6.4 KONTROLA TVORBY NOREM. POJEM PRÁVNÍ MOCI	95
6.5 VADNÉ PRÁVNÍ AKTY	97
7. Problém platnosti práva	98
7.1 CHARAKTERISTIKA PROBLÉMU	98

7.2 PLATNOST PRÁVNÍHO ŘÁDU.....	99
7.3 PLATNOST JEDNOTLIVÝCH PRÁVNÍCH NOREM.....	101
7.4 OBYČEJOVÉ PRÁVO.....	101
7.5 PROBLÉM OBSOLETNOSTI PRÁVNÍCH NOREM.....	103
7.6 CO JE PŘEDMĚTEM PLATNÉHO PRÁVA?.....	104
8. Názorový spor o problém platnosti práva.....	105
8.1 KELSENOVA TEORIE ZÁKLADNÍ NORMY.....	105
8.2 HARTOVO URČENÍ PLATNOSTI NA ZÁKLADĚ PRAVIDEL POZNÁNÍ.....	108
8.3 PLATNOST PRÁVA PODLE PRÁVNÍHO REALISMU.....	110
8.4 TEORIE OSPRAVEDLNĚNÍ PLATNOSTI PRÁVA.....	112
8.5 INSTITUCIONALISTICKÁ KONCEPCE PLATNOSTI PRÁVA.....	113
9. Státní a nadstátní právní řád.....	115
9.1 VZTAHY MEZI STÁTNÍM PRÁVEM A PRÁVEM MEZINÁRODNÍM.....	116
9.2 POJEM SUVERENITY A MEZINÁRODNÍ PRÁVO VEŘEJNÉ.....	120

Kapitola VI.

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ POJMY.....122

1. Pojem jednání v oblasti práva.....	122
1.1 FORMÁLNĚ FINALISTICKÁ TEORIE JEDNÁNÍ.....	124
1.2 MOTIVY JEDNÁNÍ.....	125
1.3 JEDNÁNÍ A NORMA.....	126
1.4 POPIS JEDNÁNÍ.....	127
1.5 SMYSLUPLNÁ JEDNÁNÍ.....	128
1.6 JEDNÁNÍ A OPOMENUTÍ.....	129
2. Pojem osoby ve smyslu práva.....	130
2.1 „OSOBA“ V ETICE A V PRÁVNÍ VĚDĚ.....	130
2.2 FYZICKÉ (PŘIROZENÉ) A PRÁVNICKÉ OSOBY.....	131
2.3 TEORIE PRÁVNICKÉ OSOBY.....	132
3. Svoboda vůle, odpovědnost a vina.....	135
3.1 SVOBODA VŮLE A ODPOVĚDNOST.....	135
3.2 NÁZOROVÝ SPOR O SVOBODU VŮLE.....	135
3.3 TYPOLOGIE PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI.....	139
3.4 KAUZALITA V PRÁVU.....	141
4. Juristická kauzalita.....	144
5. Právo veřejné a soukromé.....	146

Kapitola VII.

JURISTICKÁ METODOLOGIE.....150

1. Pojem a úkoly.....	150
2. Obecné poznámky k problému pochopení (porozumění) a výkladu.....	150
2.1 POJEM HERMENEUTIKY.....	151
2.2 VÝZNAM V PRAGMATICKÉM JAZYKU.....	153
3. Některé základní pojmy výkladové teorie.....	155
3.1 TEXT A KONTEXT.....	155
3.2 INTERPRETACE A HERMENEUTICKÝ HORIZONT.....	156
3.3 PŘEDVĚDĚNÍ A PŘEDPOROZUMĚNÍ.....	157
3.4 HERMENEUTICKÝ KRUH A STRUKTURA VÝKLADOVÉHO ROZBORU.....	158

4. Juristická hermeneutika.....	160
4.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA JURISTICKÉ HERMENEUTIKY.....	160
4.2 PŘEDMĚTY JURISTICKÉ INTERPRETACE	160
4.3 TRADIČNÍ INTERPRETAČNÍ METODY	163
5. Právní rozhodnutí.....	166
5.1 POJEM A STRUKTURA PRÁVNÍHO ROZHODNUTÍ	166
5.2 OBECNÁ STRUKTURA PRÁVNÍHO ROZHODNUTÍ.....	167
5.3 OTEVŘENÁ STRUKTURA PRÁVA A UVÁŽENÍ.....	170
5.4 MEZERY V PRÁVU	171
5.5 ANALOGIE, PRÁVNÍ ZÁSADY A POLITICKÉ IDEJE JAKO ELEMENTY JURISTICKÉHO ROZHODOVÁNÍ.....	174
5.6 ROLE JUDIKATURY. PRÁVO PRECEDENTŮ.....	177
6. Teorie juristické argumentace.....	179
6.1 OBJASŇOVÁNÍ ARGUMENTACE PODLE CH. PERELMANA.....	180
6.2 TOPIKA TH. VIEHWEGA.....	181
6.3 PROCEDURÁLNÍ KONCEPCE RACIONALITY R. ALEXYHO	182
6.4 LOGISTICKÁ KONCEPCE PLAUSIBILNÍ ARGUMENTACE.....	183
7. Problémy teorie zákonodárství	185
7.1 CHARAKTERISTIKA TEORIE ZÁKONODÁRSTVÍ	185
7.2 HLAVNÍ ÚKOLY TEORIE ZÁKONODÁRSTVÍ.....	187
7.3 ODŮVODŇOVACÍ ROZBOR DE LEGE FERENDA.....	187
7.4 PROBLÉMY ZÁKONODÁRNÉ TECHNIKY	191
7.5 DEMOKRACIE A ZÁKONODÁRNÝ PROCES	192

Kapitola VIII.

PROBLÉM SPRAVEDLNOSTI.....	193
1. Úloha teorie spravedlnosti.....	193
2. Typologie problémů spravedlnosti	196
3. Nejvýznamnější typy teorií spravedlnosti.....	197
4. Postuláty spravedlivé aplikace práva.....	198
5. Formální charakteristiky spravedlnosti. Rovnost jako kritérium spravedlnosti	199
5.1 FORMÁLNÍ SPRAVEDLNOST.....	199
5.2 PRINCIP UNIVERZALIZACE.....	201
5.3 PRINCIP VZÁJEMNOSTI	202
6. Obsahové postuláty rovnosti.....	203
6.1 ZÁKAZ DISKRIMINACE.....	203
6.2 POŽADAVEK SOCIÁLNÍHO VYROVNÁNÍ	204
7. Měřítka spravedlnosti.....	206
8. Spravedlnost v individuálním případě.....	207
9. Utilitarismus.....	208
10. Spravedlnost jako slušnost (fairness).....	209
11. Aktuální aspekty problematiky spravedlnosti.....	212
11.1 POSPOLNÁ A NADPOSPOLITNÍ ORIENTACE SPRAVEDLNOSTI.....	212
11.2 KONZERVATIVNÍ A REFORMÁTORSKÁ SPRAVEDLNOST	212
11.3 PERSPEKTIVNÍ SPRAVEDLNOST	212